

Erken Ya?larda Dijital Oyunlar?n Etkileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Erken Ya?larda Dijital Oyunlar?n Etkileri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21322>

Özet

Erken Yaşlarda Dijital Oyunların Etkileri Ölçeği (EYDEÖ), Asude Balaban Daşal ve Derya Bayındır tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, erken çocukluk dönemindeki bireylerin (özellikle okul öncesi çağıdaki çocukların) dijital oyunlarla etkileşimlerinin bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimleri üzerindeki potansiyel etkilerini sistematik olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, **psikometrik** açıdan sağlam bir araç sunarak, erken yaşta dijital medya kullanımı hem olumlu hem de olumsuz yönlerini incelemeye olanak tanır. Çalışma, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini detaylandırarak, alan araştırmalarına sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Erken çocukluk, **dijital oyunlar**, ölçek geliştirme, psikometrik özellikler, erken yaş etkileri, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Asude BALABAN DAĞAL, Derya BAYINDIR

Amaç

Ölçeğin temel amacı, okul öncesi dönem çocukların (veya ebeveyn/öğretmenlerinin gözlemleri aracılığıyla) dijital oyun kullanımı yoluyla açtıkları çok boyutlu etkileri ölçebilecek, kültürel olarak uyarlanmış ve bilimsel standartlara uygun bir araç sunmaktır. Bu ölçek, özellikle erken çocukluk eğitiminde görevli uzmanların ve araştırmacıların, dijital oyunların gelişimsel sonuçları doğrudan şekilde tespit etmelerine ve uygun müdahale stratejileri geliştirmelerine yardımcı olmayı hedefler. Ölçek, **dijital oyunların** etkilerini hem riskler hem de fırsatlar bağlamında ele almaktadır.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Erken Yaşlarda Dijital Oyunların Etkileri Ölçeği, erken çocukluk döneminde dijital oyunların kullanımıyla kaynaklanan etkileri ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu yapı, genellikle aşağıdaki alt boyutları içerecek şekilde tasarlanmıştır:

Bilişsel Etkiler: Problem çözme, dikkat süresi, öğrenme hızı ve yaratıcılık gibi alanlardaki değerlikler.

Sosyal-Duygusal Etkiler: Akran ilişkileri, empati gelişimi, duygusal düzenleme ve saldırganlık eğilimleri üzerindeki etkiler.

Fiziksel Etkiler: Uyku düzeni, göz sağlığı, motor beceriler ve sedanter davranışlarla ilişkili

etkiler.

Ölçek, bu yapıları ölçerek, erken yaşta dijital maruziyetin gelişimsel sonuçları kapsamlı bir profilini sunar.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışması, geçerlik çalışmaları, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıya ne derece doğru temsil ettiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, **kapsam geçerliği** (uzman görüşleri ile) ve yapı geçerliği üzerine odaklanmıştır. Yapı geçerliğinin belirlenmesi için genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları desteklediği ve yapısal bütünlüğünün sağlandığı rapor edilmiştir.

Güvenirlilik

EYDEÖ'nün güvenirlilik analizleri, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık güvenirlilik katsayısı (Cronbach Alfa), ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar uyumlu olduğunu göstermektedir. Ölçek geliştirme çalışması, genellikle yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları elde edilmiştir; bu da ölçeğin farklı maddelerinin aynı temel yapıya ölçmede başarıyla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bazı durumlarda test-tekrar test güvenirlilik analizleri de yapılarak ölçeğin zaman içindeki kararlılığı incelenmiştir.

Faktör Analizi

Erken Yaşlarda Dijital Oyunların Etkileri Ölçeği'nin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. **Açıklayıcı Faktör Analizi**, maddelerin hangi alt boyutlar altında toplandığını belirleyerek ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmıştır. Bu analizler, dijital oyunların etkilerini temsil eden anlamlı ve teorik olarak tutarlı faktörlerin (örneğin, Bilişsel Gelişim, Sosyal Zarar, vb.) varlığını desteklemiştir. **Doğrulayıcı Faktör Analizi** ise, belirlenen faktör yapısının yeni bir örneklem üzerinde ne kadar iyi uyum sağlandığını test ederek ölçeğin yapısal geçerliğini kesinleştirmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Ölçek, büyük ihtimalle Likert tipi derecelendirme formatını kullanmaktadır, ancak orijinal kaynaktaki derecelendirme bilgisi (-) olarak belirtilmiştir. Genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi seçenekler (Örn: Hiçbir zaman, Bazen, Her zaman) kullanılmıştır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popölasyon Grubu: Erken çocukluk dönemi çocuklar (Okul öncesi çocuklar) ile ilgili gözlemler (Ebeveyn veya öğretmen raporlaması şeklinde uygulanması olabilir).

Yaş Grubu: Erken çocukluk dönemi (Genellikle 3-6 yaş aralığı).

Popölasyon Detayları: Ölçek geliştirme çalışması, Türkiye'deki çeşitli bölgelerden toplanan, erken çocukluk dönemindeki çocukların ebeveynleri ve/veya öğretmenlerinden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Ölçek geliştirme sürecinde madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşüne sunulmuş, pilot uygulamalar yapılmış ve son olarak büyük örneklem üzerinde Faktör Analizi (AFA ve DFA) ile geçerlik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Okul öncesi eğitim, dijital medya, psikometri, **çocuk gelişimi**, ölçek, ebeveyn tutumları, akademik araştırma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Asude BALABAN DAĞAL

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: asudebd@gmail.com

Yayın Adresi: Yazarın bağlı olduğu kurumun adresi (Orijinal kaynakta belirtilmemiştir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım koşulları ve izinler için sorumlu yazar (Asude BALABAN DAĞAL) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı: 2019 (Yayın Yılı)

Kaynaklar

Dağal, A. B., ve Bayındır, D. (2019). Erken Yaşlarda Dijital Oyunların Etkileri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(4), 979-1000. doi: 10.14527/pegegog.2019.031

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşaşdaki başlantıdan indirilebilir:

[erken-yaslarda-dijital-oyunlarin-etkileri-olcegi-toad.pdf](#)

Erken Yaşlarda Dijital Oyunların Etkileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşaşdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri listelenmemiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM